

24
1773, 3⁶ 4

ACADEMIAE LVDOVICIANAE RECTOR

ET

ORDINIS IVRIDICI DECANVS

P 472
CHRISTIANVS HARTMANNVS

SAMVEL GATZERT D.

CANDIDATORVM DIGNISSIMORVM

VIRI

GENEROSISSIMI ET ILLVSTR'S

FRIDERICI IOSEPHI NOBILIS DE SCHMITZ

EMIN. ELECT. MOG. A CONSIL. REGIM. ET IVDICII AVLICI

PRAESENTATI CAMERAE IMPERIALIS ASSESSORIS

NEC NON

VIRI PRAENOBILISSIMI

GEORGII IGNATII MANSVETI RÜDING

IVDICII IMP. CAMERALIS SECRETARII

SOLEMNIA INAUGVRALIA

PRO MORE INDICATVRVS.

DE

RESTITVTIONIS IN INTEGRVM

EFFECTV NONVNQVAM DECLARATORIO

IN SVPREMIS IMPERII IVDICHS

PAVCA PRAEFATVR.

G I S S A E,

typis IOANNIS IACOBI BRAVNI, acad. typogr.

CIOIOCCCLXXIII. *recusa* CIOIOCCCLXXX.

§. I.

QUATENUS DECLARATIONI SENTENTIAE IN RESTITUTORIO LOCUS SIT.

In declaranda sententia omnem operam omnemque industriam in eo imprimis collocare oportere iudicem, ne limites interpretationis excedens ad correctionem prolabatur & vel addat aliquid obligationi partis reae vel detrahat iuri quaesito eius, qui vicit, constans & perpetua est iuris regula. Nec enim recte dixeris declarare aut explicare iudicem, qui aliud plane & diversum ab antea dictis & scriptis pronunciat, quum haec tantummodo interpretari debeat, sententiam autem in effectu vllatenus immutare, latumue vnguem ab ea in substantialibus recedere, plane prohibeatur. Haec quidem doctrina in eo potissimum casu ante oculos habenda est, vbi in Restitutorio declaratio sententiae officio iudicis

ZVXALIE

peragi debet, prouti nonnumquam fieri consuevit in supremis Imp. tribunalibus (1). Primo enim omnium intelligenda hic est sententia, quae in rem iudicatam transit, cuius auctoritatem ne quidem sub obtentu nouorum instrumentorum tollere vel rescindere permittunt iura ciuilia (2); deinde declarationis faciendae ratio non ex ambiguitate aut obscuritate verborum sententiae, veluti alias ex communi rei natura assolet, sed potius inde repetenda erit, quod nimis generatim nec satis forsan determinatae fuerit concepta in circumstantiis, neque vero de hoc defectu ante constiterit, quam post Restitutionem quaesitam (3). Causa ita habet. Restitu-

(1) Fieri posse ad petitam Restitutionem in integrum, hac reiecta, Sententiae declarationem, auctores sunt b. de LVDOLF in *Obseru. For. Supplem. O. 333.* & b. L. B. de CRAMER in *System. Proc. Imp. Sect. IV. Tit. II. §. 1498.* In genere quidem declarationi ex officio, *alius remedii reiecti loco*, datae locum facit ill. PÜTTERVS in *Conspectu rei iudic. imp. p. 131. α*) & p. 305. α) nec non in *Epit. Proc. Imp. §. 432.* Ast equidem potius censuerim, quum noua argumenta prolata declarationi, de qua loquimur, ansam demum praebuisse putanda sint, in aliis autem remediis nouorum non habeatur ratio; effectum declaratorium soli Restitutioni merito tantum attribui debere.

(2) L. 35. D. de re iudicat. L. 4. C. eod.

(3) Incertitudinis esse speciem, quae procedat a generalitate aut verborum aut obligationis, declaratione deinde auferendam, haud

tutione in integrum coram summis Imperii iudiciis
 vsuro nouis argumentis opus esse, aut certe antiquo-
 rum cum iisdem coniunctione, notum est quam quod
 notissimum. Iam licet in casu aliquo speciali, noua haec
 argumenta non ita quidem fortia esse queant & ad rem
 facientia, vt quoad ipsam iudicati essentiam restitutioni
 locus concilietur, vtque eorum pondere obligatio iam
 tolli valeat & rescindi, quam solidis superstructa argu-
 mentis reo iniunxit sententia: potest tamen eiusmodi
 simul exinde apparere facies rei, vt persuasissimum fiat
 iudici, se certissime moderaturum fuisse sententiae am-
 bitum, si rationem causae, nunc demum cognitam, tunc
 temporis iam sciuisset: potest inpresentiarum ex nouiter
 adlatis causae fundamentis, illaeso licet iure ipso partis ad-
 uersae manente, tamen in reliquis detegere se aliqua sen-
 tentiae generatim latae durities, quam argumenta manife-
 stissima & citra limitem eam intelligi aut ad effectum de-
 duci prohibentia temperare exposcunt. Potest ex libel-
 lo restitutionis ante oculos demum poni defectus aliquis
 eorum, quae aut ad consequentiam iam statutorum aut

a 3

ad

haud est ambiguum. Vid. P. SCHVLTZ in Diss. de Omissis in
Sententia c. III. n. 164. 182. sqq. GE. WENER de *Sententia*
Concl. 19. 3). Generalis sententia quoad verba non est dubia,
 sed clarum continet sensum, modo petitionem principii non inse-
 rat. Ergo quoad punctum: an: transit in rem iudicatam, licet
 quoad punctum: quantum: non transeat, sed ulteriori specifica-
 tione & deductione opus habeat, sunt verba 1. 1. SCHOEFFERI
 de *declarat. sentent. dubiae c. 2. n. 15.*

ZYKALIE

ad securitatem indemnitateque parti questae iure perfecto debitam pertinent, & quae, ad vltioris litis ambages praescindendas nouique processus incommoda euitanda, supplementi ope iam denique adiicere consultum est (4). In eiusmodi causis Praxis hanc seruat regulam, vt Restitutio petita non concedatur quidem, quia argumenta adlata iudicati ipsius rescissioni, saltim in vniuersum, imparia esse pro certo ponendum; sed tamen sententia praecedens, mente eius quasi alia subfuituta, per declarationis officio datae auxilium, modum accipiat & iustum aliquod temperamentum (5). Restissime vero, vt videtur. Addere enim ad cohibendas lites, quae cum iure quaesito victoris plane non pugnant, e contrario autem parti victae iure perfecto debentur; supplere ac determinare ea, quae luculenter

de-
 (4) PAVLVS respondit, rescindere quidem sententiam suam praecedentem Praetorem non posse: reliqua autem, quae ad consequentiam quidem statutorum pertinent, priori tamen sententiae desunt, circa condemnandum reum vel absoluendum, debere supplere. L. 42. de re iudic. Quod enim statim subiicitur, scilicet eodem die, ad eam causam pertinere non videtur, vbi demum ex vsu remedii contra sententiam, supplementi patet necessitas. Vid. SODE de Mutatione sententiae th. 16.

(5) Huc itaque vere non pertinet casus sententiae declaratoriae in foro communi saepe obuius, vbi sententia prior, remedio interposito reiecto, in genere quidem confirmatur: sed additur declaratio reformatoria, jedoch mit dieser Erklarung &c. Et declarationis enim significatus hic alius est & sententia intelligitur remedio suspensa.

defunt aut ex ipsa vincētis commemoratiōe aliter definienda sunt: non est mutare aut retractare sententiam. Egregie hanc in rem b. L. B. de CRAMER (6), *causa finalis sententiae*, inquit, *consideranda est. Vna vero eademque utrobique occurrit. Hanc vero quamdiu seruat iudex, ius parti quaesitum, ceu effectum illius, factum tetentumque seruat. --- Aequè minus retrahit Iudex sententiam, qui per aliam remouet, quod effectui illius obstat, ac is, qui decidit, quod superest, nimirum si quid dubii restet. Nec obstat, reiecti remedii vires esse posse nullas. Dum enim restitutioni in integrum effectum quandoque declaratorium attribuo, non ita intelligendus sum, ac si recta via & qua talis eam producat, sed vt eidem per obliquum tantummodo ansam det atque occasionem. Rarissimi interim sunt eiusmodi casus, tum quod condemnati querelae adeo iustae esse debeant, vt aduersarius, in quo efficaciter contradicere queat, prorsus non habeat, tum quod iura victoris facillimo tamen semper periculo maneant exposita. Binis rem exemplis in praesens illustrabo, quorum alterum Iudicii Imperii Aulici, alterum Camerae Imperialis Praxin commonstrat.*

§. II.

PRAXIS IVDICII IMPERII AVLICI.

Quum aliud non suppetat, feligam exemplum e
causis,

(6) in *Obseru. Iur. Vn. T. I. O. 15*, vbi pro more suo, id est solide, deducit, iudicem sententiam non mutare, qui modum eandem ad effectum deducendi per aliam mutat.

ZYKALIE

causis, quibus ipse in Consilio Imperii Aulico patrocinium praestiti.

Praeter alia, de solutione debiti hypotheca feudali muniti lis etiam erat inter S. R. I. Nobiles immediatos de R. successores feudales, & de B. heredes allodiales defuncti vasalli de R., cui interuenerat creditrix, Fundatio Aufsessiana B. Cum Senatus Imperii Aulicus firmiter foueat sententiam, agnatos feudi successores ob consensum in hypothecam praestitum non teneri, nisi excusso allodio; non poterat non d. 26. Maii 1758. decerni sententia contra allodii heredes. Erat autem eiusmodi:

Daß die Impetratische Geschwister von B., als Eigens Erben des H. G. von R., das von demselben bey der Aufsessischen milden Stiftung im J. 1742. erborgte Capital a 24000. fl. Frkl. in denen verschriebenen Fristen nebst denen verfallenen und ferner faelligen Zinsen, Einwendens ohngehindert, vorzüglich zubezahlen schuldig seyen. Jedoch der ab Impetratis ratione meliorationum in feudo factarum bereits eingeführten Klage ohnbeschadet.

Ast Fratres de B. in Restitutionis in integrum remedio refugium quaerentes, sole postea clarius probabant, praeter vtensilia quaedam nullius fere pretii & modicam argenti summam, in funus defuncti aliorumque debitorum priuilegiariorum solutionem iam erogatam, se plane nihil bonorum accepisse, totam e contrario allodii he-

hereditatem contra ius fasque sibi negari & adhuc detineri ab ipsis aduersariis, quos etiam hoc nomine peculiari actione ibidem conuenerant. Contra paratissimae solutionis iniunctae obligationem ipsam, iuri quippe conformiter decretam, haud poterant restitui: durissimum erat interea, soluere debere, antequam bona ipsa feudo prius excutienda possederis. Quo minus praeterea inuentarium rite conficere liquisset, soli etiam impediuerant aduersarii. Fines igitur obligationis generatim impositae regere modumque ei pro singulari causae qualitate ex aequo ponere, ad supplementum sententiae prioris ita necessario pertinere ratus, ut ne quidem opus fuisset remedio, Senatus iustissimus hanc reiectis restitutionis precibus declarationem d. 23. Dec. 1765. pietate officii commotus substituit (*):

Nachdem per Sententiam de 26ten May 1758. wie weit Beklagte von B. als Eigens Erben vor das Aufseßische Stiftungs Capital vorzüglich zu haften dermahlen schuldig seyn, noch nicht entschieden worden, und sie die von ihnen neuerlich sub lit. I. beygebrachte von ihrem Verwalter bereits beschworne Specification des nach Ableben des Erblassers zu ihren Haenden gediehenen allodial Vermoegens, wie auch den über dessen Betrag, sub lit. H. formirten calculum, mit einem

b
koerper-

- (*) Addenda sunt haec iis, quae de casu nostro iam commemorauit Generosiss. & amicissimus ROBIVS de KOPPENFELS in peregrina Commentat. de Pecunia mutuatitia turo collocanda c. VI. §. 85. p. 158.

ZYKALIE

koerperlichen Eyde zu bestaercken erboethig, auch dazu miteintretenden besondern Umstaenden nach billig zu zulaessen; Als wird zwar die von ihnen ueberflüssig gebetene *restitutio in integrum* vor unstatthaft und erklæret: Daß sie der intervenientischen von Aufseßischen milden Stiftung die Zahlung vor jetzo weiter nicht zu leisten schuldig und gehalten, als in so fern das zu ihren Haenden gekommene allodial Vermoegen nach geleisteten vorgedachten Eyde zureichend, und *Impetrati* von B. daß bereits ein und anders rechtlicher Gebühr nach anderwaerts hinverwendet worden, in *continenti* zu erweisen nicht vermoegend. Wie dann denselben sowohl zu Leistung sothanen allhier in Person oder *per procuratorem* abzulegenden Eydes, daß sie nemlich ein mehreres, als in der Specification sub Lit. I. enthalten, von der R. --- schen allodial Verlassenschaft zu ihren Haenden nicht bekommen und deren Betrag sich über die in Lit. H. angegebene Summa nicht erstrecke, als auch zur Original Production derer über die allschon praestirte allodial Schulden Zahlungen, und bestrittene Leichenkosten in Handen habenden Quittungen und Belege hiermit *terminus duorum mensum sub Comminatione realis Executionis* anberaunt wird.

Visum igitur est, Restitutionem ex superfluo fuisse interpositam & solutionis iniunctae moderandae causa simul terminum iurandi & apocharum proferendarum super soluta iam debita praefigere ac de caetero restitutionis

nis libellum non nisi *ad solam*, quam vocant, *notitiam* tam cum parte aduersa quam interueniente creditrice communicare libuit.

§. III.

PRAXIS CAMERAE IMPERIALIS.

Exemplum Praxeos Camerae Imperii, vnicum quidem, quod e tanta scriptorum iuris Cameralis cohorte inter Ludolfianas Obseruationes (*) reperire licuit, sequentis est argumenti.

Actum fuerat ab heredibus filiae Ganerbicae contra Aediles & Ganerbios Stadenfes ad restituendam sortem pretii Ganerbici 2514. florenorum, & Mandatum de soluendo S. C. a. 1698. decretum. Excipiebat hoc ad d. 18. Mart. 1701. Paritoria plena, quam dicunt, verbis *generalibus* concepta & hac solum reconuentionis reservatione munita: *die wegen einiger Burg Laender gemachte Gegen-Praetenston gehoeriger Orthen ein und auszuführen.* Sequebatur deinde ad d. 17. Iul. 1702. Paritoria inhaesua. In restitutionis postea electo iudicio nunc demum proferebant rei actorum litteras reuersales, quibus hi, illos immunes reddere a damno, bona Ganerbica redintegrare & debita suscipere, sollempniter erant polliciti ipsique actores declarabant, se tantum agere contra Ganerbios de Loew. Quo facto Camerae iudicium ad d. 20. Ian. 1736. repulsa Restitutione in integrum confirmauit Paritoriam

Demmaechst ist des --- Gesuchs pro Restitutione in integrum

b 2

(*) in cit. *Obseru. For. Supplem. O. 333.*

ZYKALIE

tęgrum auch weiter beschehenen Einwendens ungehindert, --- glaubliche Anzeige zuthun, daß dem --- Mandato auch darauf gefolgten Paritoriiis und zwar, gestalten Sachen nach, allein durch die, von denen Adlichen Geschlechtern der Ganerbschaft zu Stade, dormalen nur noch übrige von Loewen, gehorsamlich gelebet sey

declaracione moderaminis specialiori hac adiecta

Jedoch bleiben Klaegere in Gefolg des ehedem ausgestellten Reverses sub (52) verbunden, wofern jemand wegen des in dieser Sache eingeklagten, und ihnen auszahlenden Kauf-Geldes einigen Spruch oder Forderung an Beklagte thun würde, dieselbe de iure & facto zu defendiren, zu vertreten und gaenzlich Schadloß zu halten. Da auch Beklagte, daß sie den in ermeldtem Revers versprochenen nothwendigen Beweis thun, zu Wiederherbeybringung des Stockheimer Burg Gelaendes denen Klaegern oder ihren Vor-Eltern verhaftet, bescheinigen, oder solches noch inskünftige, zumal bey der immittelt verflassenen so langen Zeit, hinlaenglich thun würden, solle alsdann, wegen Befolgung des Reverses in Wiederherbeybringung solcher Burg Gelaende, fernere Rechtliche Erkaenntniß erfolgen; auch bleibt Beklagten, wenn sie einige Stockheimische Schulden nach Inhalt oftgedachten Reverses erweislich machen koennten, solches gegen die Klaegere annoch auszuführen vorbehalten:
jedoch

jedoch dieses alles vorangeregter ihnen aufgelegter Parition unabbrüchig.

Subiungit LVDOLFVS, quia in Instantia Restitutionis argumenta fuerint prolata Paritoriam illam impeditura, si in tempore allegata fuissent, visum fuisse Senatui, insuper habita petitione Restitutionis in integrum, moderando sententiam priorem Paritoriam, liti imponere finem idque satius fore, quam ut, admissa ob aliquas saltem causas fundatas Restitutione in integrum, nouo Processui ansa daretur. Iustissime sine dubio. Quum enim ex litteris actorum reuersalibus ius agendi reo luculenter competeret, nisi iudex animum aduertisset ad illud, declarando magis specialiter reconuentionis iura, generatim nimis antea seruata, singulis vicibus peculiari processu opus neque finis fuisset dubitandi regulam, *videri iudicem reputasse petitionem, super qua non pronunciauerit.*

Sed pluribus haec in praefens illustrare & chartae non patitur & temporis angustia. Fert enim muneris ratio, ut duorum dignissimorum Candidatorum sollemnia inauguralia publice iam significem.

Alter est

VIR GENEROSISSIMVS ET ILLUSTRIS

FRIDERICVS IOSEPHVS DE SCHMITZ

EMINENTISS. ELECTOR. MOGUNT. A CONSIL. REGIMIN. ET IVDICII
AVLICI, EX PATRE CIRCVLI RHENANI SUPERIORIS CAMERAE
IMPERIALIS PRAESENTATVS ASSESSOR

de vitae suae laudatissime actae his apud nos verbis vsus:

Filius Assessoris Camerae Imperialis IOH. CHRISTO-

b 3

PHO-

ZVXALIE

PHORI de SCHMITZ, die 28. Octobris 1732. Hildesiae
 Saxoniae inferioris natus, prima Elementa Iuris Civilis
 & Canonici posui praecedente Dno Consiliario aulico &
 Procuratore Camerae Imperialis BISSING & Aduocate
 nunc Professore Heidelbergense Dno KIRSCHBAUM,
 dein studium Digestorum, Iuris Publici, Naturae, Histo-
 riae Imperii & vniuersalis Moguntiae per duos annos con-
 tinuaui apud Dnos Professores NEVREVTTER & DÜRR,
 usque dum Goetingae per vnum & dimidium anni, Di-
 gesta, Ius Publicum, Feudale, Criminale, Historiam Im-
 perii, vniuersalem, statisticam ut & Collegium practicum
 apud D. D. Professores, GEBAVER, SCHMAVSS,
 KOEHLER, BOEHMER, MEISTER, PÜTTER &
 ACHENWALL absolui, nec non Praxin Cameralem apud
 D. D. Consiliarios & Procuratores LOSKANT & de
 BRANDT per vnum annum Wetzlariae frequentavi.

Alterum

VIRVM PRAENOBILISSIMVM
 GEORGIVM IGNATIVM MANSVETVM RÜDING
 WETZLARIENSEM

ita de se exponentem audiuius:

Parentem optimum FRIDERICVM WILHELMVM
 RÜDING, supremi Camerae Imperialis Iudicii Cancellariae
 Directorem, colo, matrem vero habui suauissimam
 ANNAM MARIAM natam nobilem de PÜTZ, filiam
 quondam Assessoris de PÜTZ; annum modo gere vigesi-
 mum

num quartum; studia inferiora colui apud Patres S. I. Wetzlariae & Moguntiae; absoluto studio philosophico per biennium Wetzlariae Iurisprudentiae, quam eo tempore tradidit ibi certus quidam iurisconsultus TRAVTMANN, incubui, dein studium iuridicum absolui Herbipoli in Franconia; in qua vniuersitate per triennium commoratus sum; elapso hoc triennio Wetzlariam reuersus, per vniennium praxi camerali apud illustrum ac consultissimum Dnum PHILIPPVM IACOBVM RASOR, iuris vtriusque Doctorem, supremi Camerae Imperialis Iudicii aduocatum & procuratorem, operam nauaui, quo elapso examen iussu Eminentissimi Electoris Moguntini, Domini mei perquam gratiosissimi, sub perillustribus & Excellentissimis Dnis a KELLER & ab HORIX, Eminentissimi Electoris Moguntini consiliariis intimis, subiit, & sic rite tentatus ao. 1769. munus Secretarii supremi Camerae Imperialis Iudicii ab Eminentissimo Electore Moguntino obtinui, cui adhucdum praesum.

Non tantum textus ex vtroque iure sibi propofitos, *L. vn. C. vt quae def. aduoc. part. iudex suppl. & c. 26. X. de test. & attestat.*, insigni eruditionis copia elaborauit & magnam laudem tulit in examine rigoroso Vir Praenobilissimus, sed &, praemissa eleganti commentatiuncula *de Austraegis*, ad d. II. April. *Theses ex omnigeno iure* sub Praefidio GENEROSISSIMI DOMINI CANDIDATI *de SCHMITZ* tanta alacritate ingeniique virtute publi-

ZYBALIE

publice defendit, vt cum peregrinae eruditionis
 Domino Praefide pariter suffragia Ordinis nostri totius-
 que Senatus Academici vnanimia tulerit, petitam sum-
 morum in iure honorum *Licentiam* adipiscendi. Quam
 hesterno die Iphis sollempni actu collatam dignitatem pu-
 blice nunc significo & PERILLVSTRI AC MAGNIFICO
 DOMINO PROCANCELLARIO, ILLVSTRISSIMO CO-
 MITI, PROFESSORIBVS AC PRO CERIBVS REI PV-
 BLICAE TVM LITTERARIAE TVM CIVILIS OMNIVM
 ORDINVM CELEBERRIMIS, HOSPITIBVS INPRIMS
 ATQVE CIVIBVS ACADEMIAE NOSTRAE GENERO-
 SISSIMIS AC PRAENOBILISSIMIS pro praesentia,
 qua actum disputatorium splendidiorem reddere be-
 nigne voluerunt, gratias ago habeoque maximas. P. P.
 in Academia Ludouiciana ad d. III. April. CIOCCCLXXXIII.
 Sub sigillo Facultatis iuridicae.

Gel'fen, Diss., 1773

VD 18

ULB Halle

005 356 709

3

24

1773, 3⁸ 4

R 472

ACADEMIAE LVDOVICIANAE RECTOR

ET

ORDINIS IVRIDICI DECANVS

CHRISTIANVS HARTMANNVS

SAMVEL GATZERT D.

CANDIDATORVM DIGNISSIMORVM

ILLVSTRVS
 DE SCHMITZ
 T IVDICII AVLICI
 S ASSESSORIS

SIMI
 ETI RÜDING
 RETARII
 V RALIA
 VVS.

INTEGRVM
 CLARATORIO
 VDICIIS

I, acad. typogr.
 XXX.

KONFRIED
 UNIVERS.
 ZVHALIE

ZVHALIE

